

Útflutningur vegna móttöku umframmjólkur á verðlagsárinu 2024

Samkvæmt 29. og 52. grein búvörulaga nr. 99/1993 skal mjólk sem er framleidd umfram greiðslumark hvers árs fara á erlendan markað á ábyrgð hvers framleiðanda og viðkomandi afurðastöðvar. Samkvæmt 52. gr. búvörulaga getur Framkvæmdanefnd búvörusamninga þó heimilað sölu vara sem framleiddar eru úr mjólk utan greiðslumarks innanlands, ef heildarframleiðsla verður minni en sala og birgðastaða gefa tilefni til.

Samkvæmt uppgjöri frá Atvinnuvegaráðuneytinu 26. janúar 2026 var framleidd mjólk árið 2025 samtals 157.086.723 lítrar, en notað greiðslumark ársins var skráð 151.999.997 lítrar (þriggja lítra óskýrt frávik).

Aðildarfélag SAM tóku á móti 156.767.386 lítrum, þar meðtalinni allri mjólk sem framleidd var umfram heildar greiðslumark, samtals 5.086.726 lítrum. Við athugun á nýtingu greiðslumarks kom í ljós að greiðslumark sem nam 319.337 lítrum var nýtt af öðrum en afurðastöðvum sem eiga aðild að Samtökum afurðastöðva í mjólkuriðnaði. Misræmið skýrst af skráðri notkun í mjólkurvinnslu undir hugtakinu „heimavinnslu“ og vegna tímabundinna raskana framleiðsluskilyrða í samræmi við 6. gr. Reglugerðar 348/2022 m.s. breytingum.

Aðildarfélag SAM fluttu út samtals 6.097 tonn af mjólkurafurðum árið 2025. Sundurliðun útflutnings og umreikningur í mjólk á grunni fitu- og próteininnihalds er í eftirfarandi töflu:

Útflutningur aðildarfélaga SAM árið 2025

Vöruflokkur	Kíló	Umreiknað í lítra mjólkur miðað við	
		fitu (lítrar)	prótein (lítrar)
Skyr	4.403.557	951.351	13.784.943
Ferskar mjólkurvörur	946.664	29.479	2.336.441
Smjör	76.640	1.646.764	114.960
Ostar	649.792	130.024	9.207.006
Undanrennuduft	20.000	3.100	240.860
Samtals:	6.096.623	2.760.718	25.684.210

Umreiknað á lítra miðað við próteingrunn var útflutningur mjólkurafurða á vegum aðildarfélaga SAM árið 2025 um 20,6 milljónum lítra meiri en umframmjólk. Lagaskyldu um útflutning umframmjólkur er því fullnægt hvað varðar próteinhluta umframmjólkur.

Í árslok 2025 var búið að flutja út vörur sem samsvöruðu meira en allri umframmjólk á fitugrunni sem þá var skilgreind. Með uppgjöri Atvinnuvegaráðuneytisins fyrir innvigtun mjólkur árið 2025, sem lá fyrir 26.1.2026, bættust við 5.086.726 lítrar á fitugrunni. Að teknu tilliti til stöðu útflutnings í árslok 2025 og útflutnings í janúar 2026 voru eftir 4.111.000 lítrar af umframmjólk, á fitugrunni, til útflutnings í lok janúar 2026. Samsvarandi magn mjólkurafurða verður flutt út eftir því sem færi gefast á mörkuðum á næstu misserum.